

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 120/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P. M., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., Č., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co/ 48/2008 z 5. júna 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. februára 2009 doručená sťažnosť P. M. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy postupom a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co/48/2008 z 5. júna 2008.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v postavení odporcu (žalovanej strany) účastníkom občianskoprávneho konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti vedeného Okresným súdom Čadca (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C/7/2004. V tomto konaní bol sťažovateľ úspešný a okresný súd rozhodol o zamietnutí návrhu rozsudkom zo 14. decembra 2007 z dôvodu, že nebolo možné návrhu vyhovieť pre nedostatok právnej spôsobilosti u jedného z účastníkov konania. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podali navrhovatelia odvolanie a domáhali sa, aby krajský súd ako súd odvolací napadnuté rozhodnutie zrušil. Krajský súd uznesením z 5. júna 2008 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ poukázal vo svojej sťažnosti na to, že „Krajský súd v Žiline svojím uznesením 9 Co/48/2008 porušil ustanovenie § 5 O. s. p. v prospech navrhovateľov, a tým porušil i článok 46 ods. 1 O. s. p. Porušením poučovacej povinnosti došlo k zvýhodneniu podmienok pre uplatnenie práva navrhovateľov, a tým k porušeniu ústavného práva rovnosti účastníkov v konaní, vyjadrenú v článku 47 ods. 3 Ústavy SR.“.

Sťažovateľ videl porušenie základných ústavných práv podľa označených článkov ústavy aj v tom, že krajský súd svojím rozhodnutím poskytol navrhovateľom väčšiu príležitosť na uplatnenie ich práv a výhodnejšie postavenie, ako mal on ako odporca, čo je porušením práva na nestranný súd.

Na základe uvedeného v petite svojej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Krajský súd v Žiline v konaní pod sp. zn. 9 Co/48/2008 uznesením z 5. 6. 2008 porušil základné právo P. M., bytom Ž. zaručené článkom 46 ods.1 Ústavy SR a článkom 47 ods. 3 Ústavy SR.

Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Žiline 9 Co 48/2008 z 5. 6. 2008 a prikazuje Krajskému súdu v Žiline, aby vo veci opätovne konal a rozhodol.

P. M., bytom K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 289,74 € (slovom dvestoosemdesiatdeväť euro a sedemdesiatštyri centov) (2 úkony právnej služby

po 115,90 € - prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť; 2 x režijný paušál po 6,95 €, DPH 19 %, t. j. 289,74 €), ktoré je súd povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. M. S. vedený v Č., a. s., pobočka Č., č. ú..., a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 124/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Ústavný súd sa oboznámil s obsahom dotknutého rozhodnutia krajského súdu, ktorý ako odvolací súd rozhodoval o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 C 7/2004 zo 14. decembra 2007 a ktorý napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol: „*Občiansky súdny proces má dvojitú funkciu. Okrem toho, že je nástrojom ochrany práv, plní aj výchovné poslanie. Obidve tieto funkcie sú vo vzájomnej jednote, nakoľko tým, že súd spravodlivo rozhoduje, zároveň vychováva občanov a jeho výchovná činnosť prispieva k ochrane práv. Všeobecný súd musí vychádzať z toho, že súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.*

Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na doplnenie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV.US 1/02, z 26. septembra 2002).

... I krajský súd považoval preto záver okresného súdu o tom, že po smrti pôvodného navrhovateľa, nemožno vlastníctvo k nehnuteľnostiam bez ďalšieho určiť do jeho vlastníctva a je potrebné znenie žaloby prispôbiť existujúcemu stavu, za správny. Na druhej strane však krajský súd zohľadnil, že účastníci nemajú právnické vzdelanie, spor prebieha od roku 2003, boli vypracované znalecké posudky, a preto za rozpor so zásadou

procesnej ekonómie považoval odoprieť poskytnutie právnej ochrany navrhovateľom len z dôvodu, že petit neupresnili podľa stavu, ktorý v dôsledku úmrtia ich právneho predchodcu nastal a nežiadali vlastníctvo k nehnuteľnostiam určiť do dedičstva po ňom, resp. určiť, že tieto patrili ku dňu jeho smrti do jeho vlastníctva.“

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). Táto zásada našla svoj odraz v (už ustálenej) rozhodovacej praxi ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že nemožno za prípustnú v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde považovať takú ústavnú sťažnosť, ktorá smeruje proti zrušujúcemu uzneseniu (rozhodnutiu) súdu vyššieho stupňa, lebo nejde o rozhodnutie „konečné“. Konanie vo veci samej totiž ďalej pokračuje a sťažovateľ má možnosť uplatniť svoje práva v rámci tohto konania. Inak povedané, sťažovateľ môže svoje námietky, ktoré vznáša v sťažnosti, uplatniť v konaní pred okresným súdom.

Ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených (a kasácii právoplatných a konečných rozhodnutí), v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd nezaoberal výkladom a použitím sťažovateľom napadnutých ustanovení zákona, ale ako obiter dictum uvádza, že k zárukám rovnosti patrí aj právo na právnu pomoc v konaní smerujúcu k tomu, aby ochrana práv bola efektívna. Právnu pomocou je v určitom zmysle aj poučovanie účastníkov súdom. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) všeobecne ukladá súdu povinnosť poskytovať účastníkom poučenie o ich procesných právach a povinnostiach (§ 5 OSP).

Cieľom poučovacej povinnosti súdu je to, aby účastník, ktorý si neosvojil procedurálne pravidlá, vedel, aké má v procese práva a povinnosti, aby mohol pred súdom svoje zámery vyjadrovať takým spôsobom, že ním vykonané procesné úkony vyvolajú

sledované účinky, a aby mohol splniť svoje procesné povinnosti. Do poučovacej povinnosti patrí taká pomoc, aby účastník mohol zákonom ustanoveným spôsobom vyjadriť, čo v konaní sám chce urobiť.

V prerokovávanej veci je ústavný súd toho názoru, že krajský súd správne neposudzoval napadnutý rozsudok okresného súdu tak formalisticky, ako to žiadal v tejto sťažnosti sťažovateľ, a pripomína všeobecnú zásadu, podľa ktorej treba spravodlivo posudzovať každé konanie v jeho celku, preto aj všeobecné sudy musia postupovať spôsobom, ktorý je ustanovený zákonom a ktorý vyplýva z okolností konkrétneho súdneho konania.

S ohľadom na okolnosti daného prípadu nebolo možné krajskému súdu vyčítať, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že „ *po smrti pôvodného navrhovateľa, nemožno vlastníctvo k nehnuteľnostiam bez ďalšieho určiť do jeho vlastníctva a je potrebné znenie žaloby prispôbiť existujúcemu stavu.*“ Na druhej strane však krajský súd zohľadnil, že účastníci nemajú právnické vzdelanie, spor prebieha od roku 2003, boli vypracované znalecké posudky, a preto za rozpor so zásadou procesnej ekonomie považoval odoprieť poskytnutie právnej ochrany navrhovateľom len z dôvodu, že petit žaloby neupresnili podľa stavu, ktorý v dôsledku úmrtia ich právneho predchodcu nastal a nežiadali vlastníctvo k nehnuteľnostiam určiť do dedičstva po ňom, resp. určiť, že tieto patrili ku dňu jeho smrti do jeho vlastníctva.

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom a uznesením krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co/48/2008 a jeho uznesením z 5. júna 2008 a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, a preto sťažnosť odmietol po jej predbežnom prerokovaní pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2009